6-a Jaro. N-o 292 APERAS SEMAJNE Leipzig, 8./5. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e
Gvidanto: E. Lanti

SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT
23, rue Boyer, Paris-20e

ADMINISTREJO: Kolmstr. 1, Leipzig O 27
Administranto: R. Lerfiner

Pri la solvo de l' juda problemo en Sovetio

En la iama rusa imperio loĝis pli ol kvin milionoj da judoj. Ili vivis tie jam de kelkaj jarcentoj; tamen la judaro estis senrajta k persekutita. La judoj rajtis loĝi nur en la t. n. Geto, t. e. en la Okcidenta Ukrainio k Polio. Eĉ en la grandaj ukrainaj urboj, ekzemple en Kievo, ili ankaŭ malrajtis loĝi, k se iu kuraĝis veturi tien, oni kaptis lin kiel hundon sur la strato aŭ eĉ en la loĝejo, k la polico forkondukis lin al lia naskiĝloko, kvazaŭ ŝteliston.

Multe da larmoj elploris la malfeliĉuloj, kiuj bezonis pro diversaj aferoj aŭ okazoj alveni en lokojn, kie loĝado por judoj estis malpermesita. Ekster la Geto rajtis nur vivi la unuarangaj grandkomercistoj k fabrikantoj. Sed ankaŭ en la juda Geto ili rajtis loĝadi nur en urbetoj k estis severe malpermesite loĝi en vilaĝoj k okupi sin pri agrikulturo. Antaŭ 50 jaroj multaj judoj loĝis en ukrainaj vilaĝoj, okupis sin pri agrikulturo k plejparte estis butikistoj, ĉar preskaŭ la tuta komerco estis tiam en judaj manoj. Komencinte de l' oka jardeko de l' pasinta jarcento ĝis la komenco de l' 20-a jarcento, la cara reĝimo k la bienularo, ektimigitaj pro la disvolviĝinta revolucia movado en Rusio, intencis pereigi la movadon per kreo de nacia malamo kontraŭ la judoj. Kaj tiam komenciĝis terura procedo de forpelado al la judoj el ĉiuj vilaĝoj.

Inter la forpelitoj estis tiuj, kies prapragepatroj loĝadis jam tie, k ili estis devigitaj forlasi sian tutan havajon k sian hejmon en limtempo de 3 tagoj k rifuĝi en malgrandajn urbetojn, kie ili povis nur mortmalsatadi. (Tamen ili rajtis morti pro la "patrolando").

En la lastaj jaroj antaŭ la Revolucio preskaŭ la tuta juda loĝantaro vivis nur en ukrainaj k polaj urbetoj. La ekonomia stato estis terura. La plejmulto vivis en mizero k konstanta malsato.

La plej grava socia grupo inter la judoj okupis sin pri etkomerco, poste sekvis hejmmetiistoj, dunglaboristoj, kiuj laboris por sia mizera vivo pli ol 16 horojn tage. Malgranda elcento da grandkomercistoj k fabrikposedantoj estis; en Suda Ukrainio vivaĉis kelkaj judaj terkulturaj kolonioj.

Nun, post la Oktobra Revolucio, la cirkonstancoj radikale ŝanĝiĝis. La judoj ricevis egalrajtecon politikan, ekonomian k kulturan. La soveta reĝimo aktive helpas nuligi la heredaĵon transprenitan de l' cara reĝimo: la kontraŭsemitismon, ekonomian k kulturan malprogresemon. En la nuna Sovetio loĝas ĉ. 3 milionoj da judoj, kiujn ĝi transkondukas al nova produktiva vivmaniero. Ili ricevis la eblon ŝanĝi siajn malnovajn neproduktivajn profesiojn. Formortis la privata komerco k al la iamaj etkomercistoj oni donas eblon eliri el la malvasta, malpura k sufokema juda urbeto al la kamparo, al terkulturo, al grandegaj industriaj urboj k amase enverŝiĝi en manufakturoj k fabrikoj.

Amasoj da junuloj forlasas la urbeton k partoprenas en la konstruado de la grandaj industriaj gigantoj, elektrostacioj k novkonstruataj urbegoj. Multaj fariĝis oficistoj, gvidantoj de l' industria k ekonomia vivo en la lando.

Jen estas oficiala statistiko pri la ekonomiaj grupoj inter la judoj, antaŭ la Revolucio k nun:

	Nuntempe	Dum cara reĝimo
Laboristoj	19,4%	15%
Oficistoj	28,0%	10%
Vilaĝanoj	8,6%	2%
Hejmmetiistoj	20,8%	23%
Komercistoj	23,2%	50%

Sed ankaŭ ĉi tiu statistiko jam ne estas valida, ĉar en la lastaj du jaroj la nombro de laboristoj pligrandiĝis je 50% k la nombro de komercistoj malpligrandiĝis je pli ol 60—75%.

Kultura stato

Antaŭ la Revolucio la senrajta judaro, kiel multaj aliaj naciecoj de l' rusa imperio (Malliberejo de popoloj), havis nek lernejojn nek aliajn kulturajn institucioj en la gepatra nacia lingvo. La judoj vivis en relative kompaktaj amasoj k tre malbone aŭ tute ne scipovis la rusan lingvon. Tamen nacilingvaj lernejoj estis malpermesitaj ne nur por la judoj, sed eĉ por la ukrainoj, kiuj estas tiel multnombraj k okupas tian grandan teritorion, kiel la poloj. Ankaŭ en la ŝtataj rusaj lernejoj k diversaj lern-institucioj oni ne akceptis ĉiujn judajn infanojn, kiuj deziris lerni. Oni nur allasis 10% da judaj lernantoj por la tutaj 90% el rusaj infanoj, k ankaŭ nur tiam, kiam restis liberaj lokoj.

Kompreneble tiel la laboristaj judoj k etkomercistoj ne povis lernigi siajn infanojn en la ŝtataj lernejoj, k nur la riĉuloj havis eblon instruigi siajn idojn, ĉar ili subaĉetis la oficistaron, k la cara Rusio estis ja klasika lando de koruptado. Tamen eĉ por la riĉuloj estis maleble studadi en diversaj teknikaj altlernejoj, k ĉiu, kiu volis fariĝi inĝeniero, milita oficiro k. a., devis kristaniĝi, k multaj studentoj konvertiĝis por atingi la diplomon. Preskaŭ la tuta judaro estis devigata fordoni siajn infanojn (precipe knabojn, ĉar knabinoj lernis nur hejme k la plejmulto estis analfabeta) en "ĥederoj"n, t. e. judaj religiaj lernejoj, kie instruadis malklera, religiema "melamed",

instruistaĉo, kiu tre ofte eĉ ne povis skribi.

En tiuj "ĥederoj" oni nur lernis preĝi en la malnov-hebrea lingvo, kiu estas nekomprenebla por 95% da judoj, k tial la infanoj ripetadis papage sensencajn preĝojn en fremda nekonata lingvo.

La infanoj komencis viziti "ĥederon" tre junaĝe, komence de la kvina vivjaro, k per tio suferegis ambaŭ: la instruistaĉoj k la malfeliĉaj infanoj. Post 7—8 jaroj da lernado (t. e. ĝis la 13-a jaro, kiam la knaboj fariĝis religie memstaraj k egalrajtaj antaŭ dio), oni sciis nur preĝi, iom da bibliaj tekstoj en hebrea lingvo, legi paron da komentatoroj (ĉu komentistoj? Red.) k iafoje malmulte el la talmudo. La plej religiemaj fordonis siajn kapablajn pli aĝajn knabojn al supera religia lernejo "Jeŝivo", kie oni pretiĝis por fariĝi rabenoj k buĉistoj. La plej multaj 13-jaraĝaj knaboj estis edzigataj kun knabinetoj ankoraŭ pli junaj k fariĝis "memstaraj viroj". Kompreneble tiaj edziĝoj okazis sen la volo de l' edzigitoj. Nur la gepatroj decidis pri la afero, k la geedziĝintoj eĉ ne konis unu la alian, k nur sur la kuna kuŝejo ekkonis sin.

La junaj edzigitoj, finintaj la religian lernejon, povis nek ion labori nek laborakiri, k malgraŭ sia longtempa studado ili nenion sciis pri la vivo ĉirkaŭanta ilin nek la lando, kie ili loĝis, nek la popolo, inter kiu ili vivis k ties lingvo, eĉ ne sciis, en kiu landparto ili loĝas k kiaj ŝtatoj limiĝas kun ilia gepatra lando.

Ili post la edziĝo transiris al sia bopatro k la lasta nutris ilin dum kelkaj jaroj. Tamen tre ofte eĉ la bopatro ne laboris por panakiri, k nur lia edzino staris en butiko k la filino helpis al ŝi, k la juna viro kun la bopatro sidadis en preĝdomo k studis talmudon. Tial tre ofte okazis, ke ĝis la 25-a jaro edzigito havis 5—8 infanojn, k eĉ ne povis panakiri por si mem.

* * *

Malgraŭ tio, ke la tuta juda popolo, ne nur en Sovetio, sed en la tuta mondo, posedas plejparte la judan lingvon, kiel gepatran lingvon, ĝis antaŭ nelonge preskaŭ ne ekzistis judlingva literaturo. Antaŭ relative nelonga tempo, eĉ ĉiuj naciemaj kleraj judoj malŝatis sian gepatran lingvon, ili nomis ĝin jargono, "lingvo de servistino" k malgraŭ tio ke ili mem eĉ hejme paroladis judlingve, ili hontis verki judlingve, kunlabori jurnalojn k gazetojn. Inter la tiama intelektularo estis du tendencoj: unu opiniis, ke por ricevi egalrajtecon k fariĝi homoj kulturaj, sufiĉas akcepti la lingvon de la lando, kie la judoj loĝas, tiam la rusa popolo (legu: bienularo) ĉesos malami la judojn k ĉi tio ankaŭ plibonigos la ekonomian staton.

La dua tendenco predikis, ke oni devus malakcepti la lokajn lingvojn, sed inverse, la judoj de ĉiu lando devus reveni al sia malnova gepatra, al la hebrea lingvo, ke ĉiuj judoj de la mondo devus ekposedi ĝin k krei sian kulturon, kiel unu granda nacio kun propra kulturriĉa lingvo ne pruntepreníta de aliaj popoloj. La lasta tendenco prosperadis, k la juda intelektularo komencis uzi kiel literaturan lingvon preskaŭ nur la hebrean lingvon. Baldaŭ aperis hebrea literaturo k gazetaro.

Tamen la hebrea lingvo ne disvastiĝis inter la vastaj popolaj amasoj. Ĝi restis nur akirajo de elektitoj, k eĉ multaj hebreaj verkistoj komencis dubi pri la utilo de sia literatura laboro, ĉar la popolo ne komprenis k legis ilian verkaron. Mendele Mojĥer Sforim (Ŝ. J. Abramoviĉ) estis la unua, kiu ĵetis la honton k komencis verki en la "lingvo de servistino". Li estis la fondinto de la moderna juda literaturo k samtempe la plej ŝatata k glorinda klasikulo. Lia lingvo, stilo k enhavo estas ŝatataj eĉ de la plej junaj sovetiaj verkistoj.

La kultura stato de la judoj en Sovetio nun estas tiel malproksima k malsimila al la supre menciita, kiel la ĉielo de l' tero. La "ĥederoj", kie oni difektis la sanon k intelekton de kelkdek infanoj en unu malgranda ĉambro, estas malpermesitaj en Sovetio k plu ne ekzistas. La egalrajtaj judoj ricevis la eblon disvolvi sian kulturon, lernejreton, mezlernejojn, altlernejojn k. a. en la juda lingvo k ĉiuj ĉi institucioj estas tute subtenataj per ŝtata buĝeto.

En ĉiu urbo, urbeto k juda vilaĝo estas modernaj popollernejoj, ĉiujare oni ricevas arojn da junaj geinstruistoj jus finintaj la pedagogiajn teknikumojn. Ekzistas multaj teknikaj k kemiaj mezlernejoj en la juda lingvo.

Ekzistas k disvolviĝas juda gazetaro kun kelkaj ĉiutagaj jurnaloj k pluraj gazetoj. Aperis multnombra generacio de junaj prolettendencaj verkistoj. Ekzistas eĉ tuta juda nacia distrikto, kie la administrado okazas judlingve, k multaj urbetoj k vilaĝoj, kiuj administriĝas jude. Neniu plu hontas pro sia lingvo, ĝi jam fariĝis lingvo de scienco. Tamen nur la internacia lingvo esperanto povas kunligi k proksimigi la diversajn popolojn de la tuta mondo.

N. Janovski (6762).

Por- kaj kontraŭ-militaj agadoj en Estonio

1. En la lernejo

En diversaj n-oj de "S-ulo" laste oni diskutis pri la problemo de l' militservo. Mi ankoraŭ estas juna abituriento k ne sentas min preta enmiksiĝi en tia diskuto, sed deziras elstarigi kelkajn faktojn pri por- k kontraŭmilita agado en Estonio. Unue mi parolu pri *militinstruado* en estonaj *lernejoj*.

Ne ĉiulandaj lernejoj konas militinstruadon. Ekzemple somere mian loĝurbon vizitintaj instruistoj tre miris pri tio, ke oni ankoraŭ instruas ĉe ni en lernejoj tiajn kruelajojn. Antaŭ 3 jaroj la milit-instruado eniris la estonajn gimnaziojn. Nun oni jam intencas plivastigi ĝin ankaŭ en universitaton k elementajn lernejojn. Komence tiu instruado tre plaĉis al plimulto el la gimnazianoj, ĉar ĝi anstataŭis ĉiusemajne alian lecionon. Kompreneble al nepensema lernanto pli plaĉas marŝi kun pafilo ekster la lernejo ol studi enuigan matematikon. En sekvanta jaro la militinstruado jam staris en lecion-plano, kiel ĉiuj ordinaraj lecionoj. Nun ĝi plu ne tiom plaĉis al la lernantaro, ĉar la nombro de lecionoj pligrandiĝis. Pleje kolerigas la gimnazianaron la konstato, ke ili devas somere, kiam aliaj lernantoj jam libertempas, milit-ekzerci sin; dum du helaj somer-semajnoj ili devas ĉiutage tramarŝi ĝis 20 kilometrojn, porti pezajn pafilaĉojn k krom tio en montetaro kuradi, saltadi k ŝviti laŭ fajfilo de oficiroj k suboficiroj.

Mi mem ne tro plendas pro malfaciloj, ĉar mi estas 18-jara k tiaj agadoj nur refreŝigas min k ankaŭ aliajn samaĝulojn, sed estu menciite, ke ĉe ni la gimnazi-instruado komenciĝas de 7. lernjaro k daŭras 5 jarojn. Sekve jam knabetoj ekde sia 13. vivjaro devas partopreni la milit-ekzercadon. Por ili, kiel montras la faktoj, tia agado estas efektiva turmento. Ne malofte la malfortetaj buboj falas teren svene, k ne senmotive ili kontraŭdiras al milit-instruistoj, ne dezirante portadi pezegan pafilon.

Mi devas ankaŭ konstati, ke la plejmulto el nialanda gimnazianaro laboras dum somera lernej-ripozo en fabrikoj. Ĉar la milit-instruado mallongigas la somerferiojn, la gimnazianoj el laborista familio perdas ankaŭ sian labortempon. Ne povinte dum somero akiri per sia korpa laboro sufiĉe da mono, li aŭtune ne plu povas daŭrigi la lernadon.

Krom efektiva milit-instruado oni kompreneble eluzas la milit-instruajn lecionojn por disvastigi ŝovinismon, semadi malamon kontraŭ maldekstruloj k profundigi burĝ-nacian pensmanieron. Ĉiam el koridoroj aŭdebla bruado de feraj pafil-seruroj faras psikologie ankaŭ sian laboron: ĝi malgajigas la junulan spiriton k malakrigas la pensadon.

Sed oni ja plimallongigas la militservadon de gimnazianoj? vi demandas.

Jes, oni mallongigos, sed ekz. mi tute ne povas ĝui tiun "donacon". Mi komencis militlernadon en lernejo ekde ĝia enkonduko, t. e. antaŭ 3 jaroj. Sed se oni deziras ricevi mallongigon de militservo, oni devas militekzerci 5 jarojn en lernejo, k se la ekzamenkomisiono trovas, ke li plenumis kontentige la postulojn, la gimnaziano ricevas nur 2 monatojn da tempmallongigo el 12-monata militservado.

Estus interese, ekscii, kiel statas la deviga milit-instruado en alilandaj lernejoj. Ĉu oni ankaŭ vin, alilandaj gimnazianoj, turmentas tiele?

En venonta n-o mi koncize priskribos la militedukadon de estonaj junuloj *ekster* lernejo. En elementaj lernejoj ne ekzistas tiu instruado milita, tie la burĝoj aplikas aliajn metodojn por veneni per milita pensmaniero ankaŭ la pli junajn infanojn.

(Daŭrigota.)

15 428, Pärnu.

La nuntempa situacio de l' nacia hinda movado

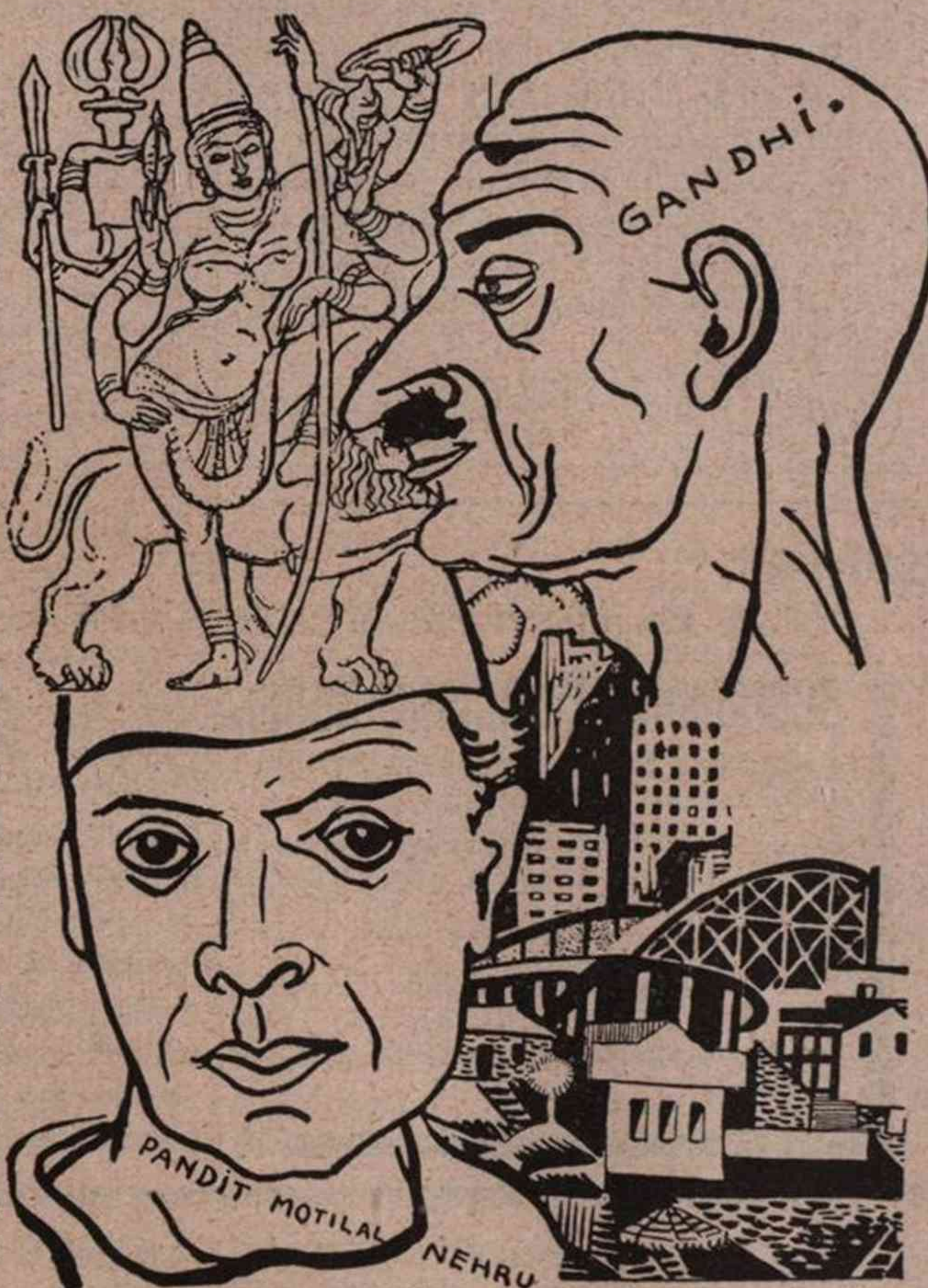
(Fino. Vidu n-ojn 290/91)

Fine en dec. 1928 la raporto Nehru faris la sekvantajn proponojn, kiuj estas akceptitaj per la konvencio de ĉiuj partioj:

1. Apartigo de Sind de la provinco de Bombe (Bombay), k enkonduko de reformoj ĉe la limo, kio permesos al la mahometanoj esti la plimulto en kvar hindaj provincoj el dek.

2. Nuligo de l' elektantgrupoj apartigitaj k forigo de ĉiu prisidloka garantio en la provincoj de Punĝab k Bengalio, kie la mahometanoj havas la plimulton.

3. Kontraŭe, en la provincoj, kie la mahometanoj estas malpli-multaj k en la nacia Kunveno, la raporto Nehru konsentas, ke iuj sidlokoj estu rezervataj al mahometanoj; sed ĉi tiu rezervo devos esti rigore proporcia al la nombro de ilia loĝantaro (do ¼ nur da sidlokoj ĉe la nacia Kunveno k ne 30%); krome, la garantio estas konsentita nur por transira periodo de dek jaroj, k ĝi devas aplikiĝi ankaŭ al la hinduismanaj malplimultoj en Baluĉistano k Sind.

Tiu ĉi raporto estas akceptita de la granda plimulto el la hinduismanoj k grava frakcio el mahometanoj; granda nombro inter ĉi lastaj tamen, speciale la fratoj Ali, daŭrigas postuli la garantion de 30% por la nacia Kunveno k de 60% por Bengalio k Punĝab; aliflanke la *Maha Sabha* (unu el la hinduanaj socimovadoj — Trad.) protestis kontraŭ la garantio de 25% ĉe la nacia Kunveno k la apartigo de Sind.

Sed la plej grava divido de l' nacimovado devenas nekontraŭdireble de la klasdiferencoj, kiuj klare elmontriĝis depost 1922 k kiuj de tiam daŭre pligraviĝis. La nacimovado entenas fakte du tre diferencajn tendencojn.

La bienposedantoj, la industriĉefoj k la plimulto el la politikaj gvidantoj vidas en la *Svaraj* ekskluzive politikan reformon; konvinkitaj, ke la tagon, en kiu Anglio konsentos al Hindio ĝian aŭtonomion, la plej grandaj malfaciloj estos solvitaj, ili ne donas sufiĉan gravon al la ekonomiaj k sociaj problemoj; dezirantaj konservi siajn privilegiojn, ili malmulte zorgas pri la kuraĝigo al sindikata aŭ kooperativa movado; tute male ili konsideras kun malfido ĉiun intervenon de l' amasoj en la batalo, antaŭvidante sociajn reefikojn, kiuj certe rezultas el tio. Kiaj ajn estu la vortaj deklaroj de iliaj gvidantoj, oni povas esti certa, ke ĉi tiu klaso de la granda k meza burĝaro ne komencos kontraŭ Anglion definitivan batalon k retiriĝos necese sur la kampon de l' konstitucia opozicio; tial ĝi deklaras sin kontraŭ la sendependeco, kiu povas esti akirata nur per la batalo, k kontentiĝas pri la *Home Rule*, kiu povas esti ricevata per sciencoplenaj dozoj de ribel-minacoj k de lertaj politikaj traktadoj; al tiu ĉi tendenco ligiĝas la liberaluloj, la sendependuloj, la membroj de l' naciista partio, k sufiĉa nombro de *svaraj*-gvidantoj de l' malnova generacio. Ilia vidpunkto triumfis ĉe la redaktado de l' raporto Nehru.

Flanke de ili troviĝas la tendenco, nomata ekstremista, de l' junul-organizoj k de kelkaj laborist-grupiĝoj, kiuj komencas aŭdigi siajn voĉojn. (Ĉe la Kongreso de Kalkuto, la 2. januaro 1919, amaso de 25 mil laboristoj invadis la kunven-tendon por aŭdigi siajn depostulojn; necesiĝis la interveno persona de Gandhi por ilin decidigi retiriĝi k lasi la Kongreson daŭrigi siajn konsiliĝojn). Por ili la *Svaraj* signifas transformadon ne nur politikan, sed socian; ilia socia idealo estas cetere sufiĉe malpreciza; se kelkiuj ne estas sen simpatio por la komunismo, la plimulto povus pli vere esti difinata kiel idealistaj (k utopistaj) socialistoj laŭ la formulo de 1848: ili intencas plibonigi la sorton de l' laboristoj, organizi ilin k precipe emancipi la kamparanojn forigante samtempe la trioblan ekspluatadon, kies viktimoj ili estas flanke de la ŝtato, de l' uzuristo k de l' bienposedanto. Pro tio, ili simpatias al la ekstrema idealo de l' kompleta sendependeco, kiu ne povas esti realigata sen la interveno de l' laboristaj k kamparanaj amasoj, k ili estas decide adeptoj de la ne-kunlaborado, kvankam ĉiuj ne kunligas kun tio necese la ne-perforton. En ĉi tiu grupo oni trovas kelkajn disĉiplojn de Gandhi, laboristojn k la tutan junular-movadon gvidatan de Jahavarlal Nehru.

Ĉe la lasta nacia Kongreso, kiu okazis en Lahor en la lastaj tagoj de 1929, tiu ĉi lasta tendenco laŭŝajne supervenkis; la opozicioj inter konkuraj religioj sin montris same potencaj kiel dum la pasinto, sed, ĉar Anglio ne respondis al la ultimato de l' lasta Kongreso antaŭirinta, hinduismanoj, mahometanoj k *sikoj*[1] akceptis egale kun tre granda plimulto la rezolucion de Gandhi proklamanta la sendependecon de Hindio; la membroj de l' Kongreso ricevis la ordonon eksiĝi el ĉiuj parlamentoj, k la plenum-komitato de l' Kongreso ricevis plenrajtojn por prepari agadon de ne-kunlaborado, kiu devos kulmini je oportuna tempo en movado de civitana malobeo k rifuzo je impostpagado.

[1] Forta hinduismana sekto, fondita en 16. jarcento. — Trad.

Se ni provas nun indiki la verŝajnan evoluadon de Hindio en la venontaj jaroj, ni limigos nin je du observoj:

1. Malgraŭ la deklaroj de l' Kongreso de Lahor ŝajnas vere, ke Anglio hodiaŭ ankoraŭ povas sukcesi trankviligi la nuntempan agitadon sen agnosko de l' kompleta sendependeco de Hindio. La Kongreso ne reprezentas tutan Hindion, k la deklaro pri sendependeco mem ne estas la verko de l' tuta Kongreso de Lahor, sed nur de l' ekstremista frakcio k de l' disĉiploj de Gandhi; ankoraŭ ŝajnas, ke ĉi tiu lasta, ne precizigante en sia rezolucio la momenton, kiam komenciĝus la definitiva batalo k la movado de civitana malobeo, volis rezervi la eblon por novaj traktadoj k lasi malfermita la pordon por realproksimiĝo. Cetere, kia ajn estu la grandega influo de l' persono de Gandhi, ne ŝajnas, ke nuntempe Hindio estas preta komenci la batalon k riski ĝeneralan movadon de ne-kunlaborado. La Kongreso sub sia nuna formo (k la proponoj pri reorganizado de Gandhi estas malakceptitaj en Lahor) estas tro ĥaosa, dividita inter malamikaj frakcioj, por povi entrepreni tian batalon: la antagonismoj inter hinduismanoj, mahometanoj k *sik*oj estas tute ne forigitaj; la problemo pri la princoj estas apenaŭ starigita; la laborista movado ne estas preta konformigi sin en ĉiuj punktoj al la direktivoj de l' Kongreso; la liberalaj partioj, la sendependuloj, la membroj de l' naciista partio k granda nombro de *svaraj*-anoj hezitas jam eksiĝi el la leĝdonaj parlamentoj, kiuj, sub sia nuntempa formo, tamen estas plene kondamnitaj per la farita sperto. Fine oni devas konsideri novan konsekvencon, tre gravan, el la reformoj de 1919; en la provincoj konsistiĝis klaso el etkapitalistoj, bienposedantoj aŭ ĉefoj de mezindustrio, kiuj havas nenian anglan kulturon k nur parolas sian lokan idiomon; ili ne aperas aŭ ne prenas la parolon ĉe la nacia Kongreso (kie la diskutoj okazas en angla aŭ hinda lingvo), sed ili ludas unu el la plej gravaj roloj en la provincaj kunvenoj k estas iafoje la veraj gvidantoj de l' publika opinio en sia regiono; ili ne havas ĝenerale la kulturon k la konojn de l' Kongres-gvidantoj k de l' svaraj-partio, k iliaj unuaj provoj en la loka administrado estis iafoje sufiĉe malfeliĉaj, sed ili formas la embrion de hinda regiona etburĝaro, kiu, estante ardege patriota, reprezentas moderan k konserveman elementon; tiuj ĉi lokaj gvidantoj ligiĝos kredeble kun la liberaluloj, la sendependuloj k la plimulto el la membroj de l' naciista partio, por eviti disiĝon k envojiĝi kun Anglio pacajn traktadojn. Malgraŭ la sindeteno de l' svaraj-anoj, rifuzantaj partopreni al la Konferenco, kiun aranĝos venonte la vicreĝo por diskuti la estontan staton de Hindio, reprezentiĝos do sufiĉa elcento de l' hinda opinio por ke ĝiaj decidoj havu realajn valoron k efikon.

A. Filip (Philip). El la franclingva revuo *Eŭropo* (Europe), 15. 3. 1930, tradukita.

Mortis Vladimir Majakovskij

En Moskvo, la 14-an de aprilo de l' nuna jaro, sin mortigis grandega poeto de l' revolucio Vladimir Majakovskij.

Subite foriris la plej brila reprezentanto de l' tielnomata "maldekstra" arto.

En siaj bruligaj, vivplenaj versaĵoj, li kantis pri revolucio, pri estonto, — li vokis batali kontraŭ la malnova ordo.

Proletoj,
vicordiĝu
al lasta batalo!
Sklavoj
malfleksu
dorsojn k genuojn!
Armeo de l' Proletaro
stariĝu harmonia.
Vivu la Revolucio
ĝoja k baldaŭa.

Vladimir Majakovskij naskiĝis en la jaro 1894, en familio de arbargardisto. De la jaro 1908 li jam komencis verki. Kune kun Ĥlebnikov k Burluk (famaj rusaj futuristoj) Majakovskij eldonas la unuan manifeston de l' futuristaro.

Post komenco de l' tutmonda milito, li forveturas Finnlandon, kie li verkas la poemojn: "La nubo en pantalono", "Milito k Paco", "Homo". Profunde malamante la caran reĝimon, Vladimir Majakovskij renkontis la rusan revolucion kun venkaj kantoj. Lia talento disvolviĝas nekutime forte.

La kulioj de la imperiestro

Kulioj estis nomataj la maristoj de la germana militŝiparo, ili nomis sin mem tiele. Tia kulio, Theo Pliovier, skribis romanon[1], laŭ la dummilitaj okazintajoj travivitaj de li k de liaj kamaradoj. Ĝi fariĝis nun atesto pri la vera animostato de la germanaj militmaristoj.

Pliovier estas la Remark (Remarque) de la marfronto. Kiel Remark montras la abomenindon de la tranĉea fronto, tiel ankaŭ Pliovier montras la veran vizaĝon de la milito sur la maro. La verko de Pliovier havas ofte "Potemkinajn" trajtojn. La bildoj de liaj skizoj ŝanĝiĝas kiel la bildoj en la filmo Potemkin. Ne unu sola persono travivas k rakontas la okazintajojn. La amaso de la maristoj en siaj diversaj agadoj estas la heroo de tiu ĉi tre interesa verko. Se tiu ĉi romano estus montrata kiel filmo, ĝi vere estus dua Potemkin-filmo. Ĉu ne estas ridindaĵo, ke mallonge post la apero de la fama filmo "Potemkin" ankaŭ de iu germana reakcia filmfabriko estis farata produktaĵo, kiu volis montri al la mondo, kiom pli bonaj k justaj estis la kondiĉoj de la germanaj militmaristoj? Pliovier per sia verko senmaskigas la hipokritulojn.

La vivkondiĉoj, la disciplino libervola de la maristoj, la bonanima oficiraro, la saĝa gvidado de la ŝipestraro, tiel montrata en la reakcia filmo, evidentiĝas kiel mensogo. La kulioj malŝate, malameme parolas pri siaj oficiroj, pri la militaj agoj. Per sia simpla intelekto la kulio ekkonas, kiom stulta estas ĉio, kion li devas fari por la ŝirmo de l' Patrio. Li vidas, ke li nur estas kulio, ilo, por ke la aroguloj bone k fiere vivu. Ĉiuj batalagoj ordonitaj estas nur vantaĵoj por doni al la estroj reputacion. La oficiroj diboĉe vivas, la kulioj suferas k mortas en sensukcesaj bataloj.

Grandioze estas priskribitaj la diversaj bataloj, inter ili ankaŭ la marbatalego ĉe Skagerak, k la ribeloj de la kulioj, komenciĝintaj jam en 1917, fine triumfintaj en 1918. Al du ribelgvidintaj maristoj, kiuj pro tio estis mortpafataj, estas dediĉita tiu ĉi revolucia libro.

Kelkajn fragmentojn el la verko mi provas traduki.

"— — — Posttagmeze enveturis la kirasŝiparo. Unue "Moltke" k "Derflinger", la "Sejdlic" (Seydlitz) postsekvis vundpafita. Per ĉiuj maŝinfortoj, sed malrapide ĝi veturas. La

[1] Pliovier: Des Kaisers Kulis. Malik-Eldonejo, Berlin.

Dum tempo de l' civilmilito k malsato li fordonas sin tute al la revolucio. Li verkas vigligajojn, li pentras agitajn afiŝojn.

Ĉiam mokinte la filistrojn, homaĉojn, ĉiam vokinte al nova, sunplena vivo, li mem fariĝis viktimo de individuismo. Lin kaptis eta ama okazo k forprenis de ni. Ni mallaŭdas tiun foriron de revolucia posteno, sed malgraŭ tio, la kantoj de Majakovskij estos ĉiam en la koro de ĉiu sovetiano, de ĉiu proleto de l' tuta mondo.

Eŭgeno Blinov (15 940), Moskvo.

Postkongresa ekskurso

Sendube multaj Gek-doj, kiuj ĉeestos la Kongreson en Londono dum la venonta aŭgusto, deziros viziti ankaŭ aliajn partojn de Britio post la kongreso mem. La Mez-angla Federacio de BLEA invitas tiujn, kiuj deziros viziti Mez-Anglion, skribi al K-do *O. Groves*, 43, Goodale Street, *Derby*, Anglio. Tial, en tiu ĉi mallonga artikolo ni deziras meti antaŭ la legantojn almenaŭ kelkajn aspektojn pri nia regiono. *Ŝefild* (Sheffield, ĉ. 520 000 loĝantoj) troviĝas proksimume 250 km. norde de Londono: oni nomas ĝin malpura bildo en bela kadro: k certe, se la bildo estas malpura, tiuj, kiuj vizitus la ĉirkaŭojn, ne dubus pri la belo de la kadro. Ni diras senhezite, ke ĝi ĉarmos la korojn de ekz. niaj germanaj K-doj vaguloj k naturamikoj. La distrikto inter Ŝefild, Dabi *(Derby)* k Menĉ'str *(Manchester)* nomiĝas la "Svisio de Britio". En ĉi tiu areo estas larĝaj erikejoj, nudaj, malglataj montetoj k valoj, misterigitaj per treniĝantaj nebuletoj. Tie oni vidas allogajn, ne-laŭmodajn dometojn k vilaĝojn, facile k malkare atingeblajn per aŭtobuso. Ni nur menciu malmultajn — Metlok *(Matlock)*, apud Dabi kie estas mineralakvejoj k ŝtoniĝintaj fontoj, *Kaslt'n (Castleton)*, 25 km. de Ŝefild; tie troviĝas elĉerpitaj plumbminejoj, kiujn oni povas eniri (kompreneble kontraŭ pago!), k la sola loko en la mondo, kie estas elĉerpita la fama Blu-Ĝonŝtono *(Blu Ĝon* = Blua Johano). Ĉi tie ankaŭ estas la senfunda kavo, kiun oni lumigas per raketoj, por ke la vizitanto vidu, se eble, la alton de la kavo.

Monsel Del *(Monsal Dale)*, eble unu el la plej belaj pejzaĝoj de Britio, k Bekstn (Buxton) ankaŭ estas vizitindaj.

La urbo de Dabi estas ĉ. 50 km. pli proksima al Londono k estas la ĉefsidejo de unu el la grandaj fervojkompanioj, tial la fabrikado k riparado de fervojaj maŝinoj, iloj ktp. estas la ĉefa industrio. En la urbo troviĝas vigla esperantistaro k SAT-rondeto.

Notingem (Nottingham), 25 km. pli proksima, troviĝas sur la rivero Trent, kie oni povas remi en boato k ankaŭ viziti la kastelon sur la granda roko. Ĉirkaŭ 50 km. okcidente de Ŝefild troviĝas Menĉ'str *(Manchester)*, la ĉefurbo de la katunindustrio. Ĝiaj loĝantoj diras, ke ilia hodiaŭa penso estas la morgaŭa penso de l' Londonanoj. Sed ja estas vere, ke en Menĉ'str estas multo, kio interesos la vizitantojn. Ankaŭ ĉi tie estas SAT-rondo, kies anoj ne malofte anoncas en "S-ulo" pri SAT-agado.

Ni kredas, ke multaj el la provincaj Gek-doj ĉeestos la Kongreson. Tial la alilandaj geamikoj prenu la oportunon paroli kun ili k, se eble, viziti la ekster-londonajn, sed ne malgravajn urbojn. Estas certe, ke ili ne malŝparos tempon k monelspezojn. Gek-doj kiuj povas oferi senpagan loĝejon dum la postkongresa ekskurso, skribu al K-do *O. Groves* (adr. vidu supre).

FAKTOJ SEN KOMENTOJ

La unuiĝo de la franc-germana kapitalismo

La kaŭzo por la politika "alproksimiĝo" de Francio k Germanio estas la unuiĝo de l' francaj k germanaj industriistoj en la samaj karteloj. La Jang-(Young)plano k la Hagaj interkonsentoj estas la rektaj produktoj de l' franc-germanaj karteloj de potaso, ŝtalo k ĥemiproduktoj. En sia kunveno de fino de januaro la ŝtalkartelo decidis krei komunan vendagentejon por la eksporto, kiu komencis funkcii je 1. februaro. Nun ĉiuj vendoj eksterlanden estas farataj per unu sola oficejo, kiu disdonas la mendojn inter la diverslandaj fabrikoj. Tiel, de nun, la francaj metalurgiistoj ne plu povas liveri eksterlanden eĉ unu kilogramon da ŝtalo sen antaŭa trapaso ĉe peranto de franc-germana organismo. Samtempe ankaŭ la potas-industrioj francaj-germanaj ne plu kontentiĝas pri proporcia fikso de l' vendo al eksterlando, sed komencas "akciinterŝanĝon", kio signifas, ke iliaj interesoj ankoraŭ pli intime ligiĝas. Tio okazas dek jarojn post kiam francaj industriistoj k komercistoj promesis solene nenion plu aĉeti aŭ vendi al germanoj post militfino!

R. L.

La sindikatismo fratigas judajn k arabajn laboristojn

La judaj laboristoj fondis en Palestino fortan laboristan organizon, kiu grupigas pli ol kvaronon el la juda loĝantaro k entenas 25 mil membrojn. Tiu sindikato sukcesis krei en la medio, kie malaltaj salajroj estis normalaj, laborkondiĉojn, kiuj similas al tiuj de eŭropaj laboristoj. La laborakiroj de l' terkulturistoj duobliĝis k la registaro devis publikigi la unuajn

---

malantaŭa ŝipparto estas subakvigita pro la englutita marakvo. La malantaŭaj pafilegturoj "Cezar" (Caesar) k "Dora" montriĝas strangaj, kvazaŭ subite forlasitaj de vivaĵoj. ——— "Cezar" k "Dora" estas elbruligitaj kun ducent okdek viroj. Trafo de malantaŭo tra la kirasferdeko k poste en la turojn. Kelkmil kilogramoj da pulvo ekbrulis. Tiel alte, kiel la mastoj, ekflamis la fajro. Ĝi staris longdaŭrajn sekundojn super la ŝipo. La pulvo ekbrulis, sed ne eksplodis. La maristoj en la turoj estis tuj mortintaj. Sed en la kirasferdeko atendis la rezervistaro. Ili vivis ankoraŭ k atendis la ordonon por kunhelpo ĉe la batalo. La ordono ne venis, alia komando estas donita de la ponto. "Parton III subakvigu!"

"La rezervistaro vivis ankoraŭ. Ili estis dronigitaj kiel musoj en la kaptilo. Kun malsupren pendantaj membroj k kapoj ili naĝas en la ŝipkelo."

* * *

"La maristoj rigardas en la manĝsalonon. Ĉiun singardon ili forgesas k en iliajn vizaĝojn venis rigida esprimo. Ĉiujn parolitajn vortojn de sube ili ensorbas.

"Kapitanleŭtenanto Rudlof (Rudloff), la glason en la mano: 'Niajn lastajn 2000 pafojn ni pafos kontraŭ la anglojn k poste ni glore pereos. Pli bona estas fino kun honoro ol vivo en malhonoro.'

"'Pli bona dekjara milito ol tia paco. Advokatoj, komercistoj, ĵurnalskribistoj volas nun regadi nin. La registaro estas por ni kotajo. La ŝiparo, la ŝipestraro estas tute agadlibera.'

"Palaj vizaĝoj, raŭkaj voĉoj pro ekscitiĝo. ———

"Ŝiro tra la nokto —— Krio —— Unu homo krias. El centoj da gorĝoj venas la eĥo. Furiozo. Malespero. La supra ferdeko estas plena je maristoj. ——— La amaso ekmoviĝis. Ili kuras tra la kazematoj, firmigas la ankroĉenojn, fermas la suboficirloĝejon. Ili distranĉas boatŝnurojn; neniu boato povas esti surakvigota. Sur la oficirojn venantajn de la ponto oni ĵetis lavujojn, botojn. Brako, pugno. La bildo de la "venkinto ĉe Skagerak" estas dispecigita. Pafilojn, municion oni disdonas. Municion por la mezartilerio.

"La kazematoj plenaj je bruego.

"'Paco devas veni!' 'Libero devas veni!'

"La aristokratoj, la fiularo, koldistranĉuloj! La imperiestra ŝiparo! Pereu! pereu!"

Elgermanigis A. R. (10 504).

laborist-protektajn leĝojn k estis devigata fondi en la urboj kooperativajn entreprenojn, kiuj okupas centojn da laboristoj. Same la kondiĉoj de l' araba manlaboristaro pliboniĝis en urboj k vilaĝoj, en kio la ekzemplo de l' judaj laboristoj havis konsiderindan influon. Ĉiam, kiam estis donata okazo, la juda laborist-organizo montriĝis solidara kun la celado de l' arabaj laboristoj. Ĝi subtenis tutan serion da strikoj de arabaj laboristoj k nenion malzorgis por ilin organizi. Ĝi fondis arabajn laboristajn klubojn, eldonis ĵurnalon arablingvan k starigis en la fervojista k poŝt-telegrafista sindikatoj organiz-sistemon, kiu unuigas la judajn k arabajn laboristojn. Tiel la palestina sindikato havas kiel atingotaĵon ne nur la plibonigon de l' laborkondiĉoj, sed ankaŭ la fincelon, kiu permesus al ambaŭ loĝantaroj vivi kune en interkonsento k libero.

Patriotaj diroj

Super ĉio, neniam forgesu, ke dum tempo de nacia neceso humaneco estas krimo k teruro — virto. Eltiru la okulojn, elŝiru la korojn, tranĉmalfermu la brustojn, trinku la sangon, se tion vi povas fari, en la kranio de la usonaj invadantoj. Por defendi la liberon, estu Neronoj k Kaliguloj. Tiel vi estos bonaj patriotoj. Paco inter Meksikio k Usono firmiĝos nur en la angorego de la teruro k barbareco.

El la jurnalo "La Reforma" en Saltilo, j. 1916.

Usono sur la vojo al estriĝo super la mondo

La granda angla ŝtatbanko, fondita en 1693, la *Banko de Anglio,* kiu regis la tutan disvolviĝon de l' kapitalismo, estris la tutmondajn komercon k industrion dum la tuta 19-a k komenco de l' 20-a jarcento, elektas usonan financ-konsilanton, s-on Sprag (Sprague), profesoron ĉe la Harvard-Universitato en Usono. Tiel Anglio havos de nun sian usonan konsilanton same kiel Polio, Peruo aŭ Haiti! Signo pri la forfalo de l' eŭropa kapitalismo. *L.*

Por nia distro

— Vi ne malhavas aplombon por peti de mi plialtigon en la momento kiam oni parolas pri tio malplialtigi la panon je unu cendo! . . .

TAGO EL MIA VIVO

Ni — 50 Gek-doj 15—50-jaraj, iras en malliberejon. De malproksime vidiĝas la granda konstruo blanka kun turoj. Ferkradaj pordegoj nigraj k grandaj oscedas por nin engluti . . .

Jen en la korto staras pendigilo . . . jen estas forĝejo por katenigo . . . Trankviliĝu, geamikoj! ni estas liberaj, eĉ pli liberaj ol multaj el vi, karaj legantoj!

K-doj Simanov k Ŝubin estis kondamnitaj sub kapitalisma reĝimo al morto, anstataŭigita per dumviva malliberigo. La K-dojn liberigis Ruĝa Oktobro. Ili estas nun niaj tre amataj "gvidantoj" en nia ekskurso organizita de IRH (MOPR)-Komitato.

Jen kial ni 50 aktivuloj-ruĝhelpanoj venis el Ivanovo-Voznesensk vagonare al Vladimir, estinta guberniestra regurbo. Sen gardo babilante ni vizitas malliberejojn, kie suferis la revoluciuloj, kie sidis unu 12, la dua 8 jarojn — niaj ekskursgvidantoj, kune kun simplaj krimuloj. Nun la de kapitalistoj ŝatata konstruego servas kiel deponejo k parte kiel muzeo — montrilo pri senhomeco de ekspluatanta klaso . . . Jen estas keloj tute mallumaj (karceroj). La ĉambroj diferencas nur laŭ N. (? Red.). Ĉi tie sidis X, kiu nun profesoras ie ekster Sovetio; ĉi tie sidis K-do Karavajkov, kiu nun sekretarias en Moskva Soveto; ankaŭ sidis tie nia Frunze, kiu rifuzis rendevuon kun la fratino, ĉar ŝi sukcesis elpeti por la frato anstataŭ pendigilo dumvivan malliberon. La revoluciuloj nur postulis — ne petis. Nur 5-minutan rendevuon oni donis al K-do Ŝubin dum 11 jaroj kun la edzino. Jen kuŝas piedmanaj katenoj 8-kilogramaj. Jen rendevua ĉambro kun duobla kradbarilo en mezo.

La K-doj montris, kiel dumviva malliberulo 12 jarojn preparadis forkuron tra tutaj tri etaĝoj subteren, sed . . . oni alveturigis produktojn k ĉevalo enteriĝis en la subteran elirejon. Jen alia boris teron k trafis necesejon . . . 18-jara laboro estis fuŝita — la elirejo dronis en kotego, la malliberulo freneziĝis. "El la fenestro ni vidis kondukata K-don Ŝibaev — li kriis: — Adiaŭ, K-doj, oni pendigas min." — Dum 2 jaroj oni pendigis 36 K-dojn el Ivanovo-Voznesensk.

Jen porvirina teretaĝo, ĉie ferkradoj pli fortikaj ol en zoologia ĝardeno, eĉ por la "malforta sekso". Sidadis la homoj, putris, mortaĉis, dum aliaj diboĉadis k ankaŭ mortaĉis pro supersatiĝo.

Hipokrita sanktula bildo k kruco sub la plafono . . . ankaŭ preĝejo meze en la korto. Tiel estis . . .

Tiu ekskurs-parto daŭris tri horojn. Kaj sekvis post duhora paŭzo por tagmanĝo k ripozo dua parto trihora. Ĝi konsistis el vizito al tielnomata "plibonigejo", alia malliberejo. Renkonten venas nin el pordegoj la parencoj, kiuj vizitis la malliberigitojn k alportis ion — ĉar estas dimanĉo. Sidas tie banditoj, mortigistoj, infanmurdintoj, perfortuloj, oficistoj, kiuj ŝtelis grandajn ŝtatajn sumojn, brando-preparintoj k -vendintoj, k. s. Nun oni ne katenas ilin k sidigas en mallumaj karceroj. La ĉambropordoj estas duonfermitaj. Oni ne batas la arestitojn. Ni parolis kun ili. Neniu restas la plenan tempon de sia puno. Se li laboras 2 jarojn en malliberejo, tio kalkuliĝas kiel 3 jaroj; krome oni aplikas amnestion. Do, pli ol 6 jarojn neniu restas. Mortkondamnon oni anstataŭigas per 10-jara punlaboro, k la tempo estas mallongigata.

En la metiejoj de l' malliberejo estas farataj litoj el kradoj, ŝrankoj ktp. Laboro, antaŭe senpaga, nun estas same pagata kiel en fabrikoj, nur $1/3$ restas por la malliberejo. Laborantoj ricevas same dusemajnan forpermeson ĉiujare k rajtas viziti sian hejmon. Same laboras lavistinoj, kudristinoj.

En la klubo (antaŭa preĝejo) estas teatro, kino, biblioteko el 3000 libroj, gazetoj, ĵurnaloj, Radioakceptiloj estas en la "ruĝa angulo" de ĉiu ĉambro. Murgazeton eldonas kolektivo el malliberuloj; laboras diversaj rondetoj (analfabet-foriga, drama, scienca), por kies funkciigo estas invitataj specialistoj-edukistoj. Ekzistas "kamarada juĝejo", ĉe kiu la administracio rajtas partopreni nur kiel atestanto aŭ kulpigito k kies decidojn povas nur mildigi la estraro.

La ekskurso instruis nin, ke dum socialismo mem malestos malliberejoj . . . ili ja iom post iom malaperas en Sovetio. En Vladimir estis 2 malliberejoj kun po 1500 enkarcerigitoj, — nun estas unu kun 1200 personoj. En Ivanovo-Voznesensk estis unu kun 1500 pers. — k nun estas neniu; la plej proksima estas tiu en Vladimir, kien ni devis veturi por vidi malliberejon. Sur la placo, kie staris antaŭe malliberejo en Iv.-Voznesensk, estas konstruata nun universitato.

Stefan (3409), Sovetio.

Esperanto-Servo
N-o 32 — 4-a jaro Gvidanto k kompilanto: O. BÄSSLER, Ebermayer-Str. 8, I, Leipzig C 1 (Germ.) 8. Mai 1930

EL ESTONIO

La patriotoj ne fidas patrion!

226 (Esp.-Servo.) Estonia proletaro duone malsatas. Bankrotiĝoj de vendejoj estas ĉiutagaj okazintaĵoj. Kie perdiĝis la mono el Estonio? En la parlamento tre ofte socialistoj montris, ke la burĝoj k eĉ patriotoj, kiuj estas aktivaj politikistoj, ne plu fidas la patrion, sed aĉetas domojn en eksterlandoj k deponas ankaŭ sian monon en eksterlandajn bankojn. Nun konfirmis samon ankaŭ la raportanto de la ŝtata buĝeto, kiu ne estas maldekstrulo, sed — burĝo! Do la patrio por burĝaj patriotoj estas nur por ricevi monon de ĝi. Por elsorbi lastan cendon de laboristo, ili konstruas altajn doganmurojn k donas preferojn al entreprenistoj. Finfine la laboristaro estos tiom elsorbita, ke oni nenion povos pli ricevi de ĝi. Tion verŝajne la burĝaro ankaŭ timas, ĉar la ŝparsumoj de estonaj kapitalistoj en fremdlandaj bankoj ja kreskas. *15 428, Pärnu.*

Kontraŭklerigaj atakoj de burĝoj

227 (Esp.-Servo.) La ministro por klerigaj aferoj "reformas" la elementan lernejaron. Ĉar la ministro apartenas al plej reakcia partio, kompreneble liaj "reformoj" similas ankaŭ al lia partio. Laŭ nova reformo oni malmultigas lernejojn en vilaĝoj k rezulto de tio estas, ke 700 geinstruistoj perdas sian oficon. Jam nun la lernantoj devas marŝi en lernejon ĉiutage kun truaj ŝuetoj tra neĝo k koto, ĉar komunaj dormejoj por lernantoj ĉe plimulto da lernejoj mankas. Se oni ankoraŭ maldungas 18% geinstruistojn k fermas lernejojn, do estas por ĉiuj klare, ke kaŭze de tio suferas infanoj de malriĉuloj, kiuj ne havas ĉevalojn por veturigi siajn infanojn en malproksiman lernejon. *15 428, Pärnu.*

EL SVEDIO

Disputo inter pastroj pri pacifismo

228 (Esp.-Servo.) En Svedio ekzistas pac-asocio "Sveda Pac- k Arbitraci-Asocio", kies membroj agitas senarmigon por malebligi militojn. La intenco de la movado estas bona k bela, eĉ se ĝiaj rezultoj estos dubaj. Depost iu tempo kelkaj pacifistaj pastroj dissendis alvokon al la tuta pastraro, aliĝi al la "pacifismo". Bona okazo por la kristanaj predikistoj, praktike montri sian dogmaron? Ne, tute ne! Interese estas, ke el la ĉ. 1000 svedaj pastroj nur 148 subskribis la alvokon. Sed pli interesaj estas la respondoj, kiujn rifuzantaj pastroj sendis al la iniciatintoj. Multaj simpatias kun pacifismo, sed *ne kuraĝas* aliĝi la opiniesprimon (bonaj animoj — mi pensas pri la martiroj!). Sed ankaŭ aliaj opinioj estis reprezentataj. Unu pastro skribis pri la milito "kiel plenumo de dia kolerjuĝo, kiu sendube estas venĝo sed ankaŭ diservo". Kaj alia: "Patri-perfiduloj! Ĉar vi estis senhontaj, proponi al mi, kiel pastro, subskribi patri-perfidan dokumenton, kontentiĝu, perfiduloj, kun ĉi tiu respondo: Personoj, kiuj sub abomeniga hipokritul-mantelo volonte akceptas la satanon por, per unuigitaj fortoj, malfermi la pordojn por idolanaj aroj k tiamaniere perfidas sian landon k siajn persekutajn fratojn en la mondo, al ili mi ne povas okaze pli bone respondi ol: Foriru satano!" Estus danka temo, mediti pri tio ĉi, sed mi ne misuzu la lokon. Mi nur volonte vidus la almanakojn de tiuj ĉi "kristanoj", ĉar mi estas certa, ke sur ili estas elegante presita la jaro 1930 *antaŭ* kristo! *14 793, Bromölla.*

EL FRANCIO

"Afero Kutjepof" en Parizo

229 (Esp.-Servo.) Generalo Kutjepof, estro de la blankaj rusaj elmigrintoj en Parizo, malaperis. Tuj multaj personoj, precipe blankrusuloj, rakontis kiel ili estis vidintaj la ŝtelkaptadon de la generalo. Bedaŭrinde la imagpovo de rusaj elmigrintoj estas tiom vigla, ke pli ol dek diversaj generaloj Kutjepof estis viditaj en cent aŭ mil malsamaj, tro distancaj lokoj. Jesu-Kristo multiplikadis la panojn, blankrusuloj multiplikadas la generalojn. Tuj faŝisma gazetaro en Francio akuzadis Sovetion, akuzadis speciale la sovetian delegitaron en Parizo: ili, la ruĝuloj "ŝtelkaptis la blankulon". Estas nura demando pri koloro, kiel vi vidas. Sed jam eĉ dekstraj francaj gazetoj supozis, ke la kaptistoj de Kutjepof povis esti ankaŭ anglaj, eĉ Deterdingaj . . . (Kial do francaj "konservativuloj" kuraĝis akuzi "konservativan" Anglion? Pro tio: ĉar militŝipa konferenco en Londono ne sukcesis laŭ deziroj de francaj ŝovinistoj. Estas iu feliĉo por ni, ke la lupoj ankaŭ kelkfoje interdisputas). Blankaj rusuloj treege negocadas kun petrolaj k blankaj potenculoj en Tutmondo. Ĉu eble la anglaj petroluloj timis, ke Kutjepof estus perfidinta ilin iel? Eble Kutjepof sentis sin pli rusa ol blanka, post jaroj da senfama blankeco? Eble li ne ŝatis petrolpotencon, kies sekretojn li posedis? Angla k petrola policoj estas en Francio tre disvastigitaj, frataj kun franca polico. Por ili estis facile, ŝtelkapti Kutjepofon. La mistero restas neklarigita. Necesis por ni bone substreki, ke eĉ reakciaj francaj jurnaloj akuzis Anglion k Petrolion pro ŝtelkapto de Kutjepof; dum nur neseriozaj jurnaloj, faŝismaj gazetoj sen aĉetantoj, akuzis sovetian delegitaron, precipe por vendi sian kutime nevenditan paperon. *J. F., Parizo.*

EL USONO

Unu anarkisto mortpafita, alia grave vundita

230 (Esp.-Servo.) En Novjorko, kie la polico sub gvidado de reklamosperta ĉefo jam la 6-an de marto akiris la laŭdon de burĝaj publiko k gazetaro pro la terura traktado de l' komunistpartia senlaborula manifestacio, hodiaŭ estas raportate, ke en kunveno en Cooper Union amaso de 2000 (?) anarkistoj atakis policiston k detektivon k ke la lasta pafis al Salvatore Vellucei, kiu ekprenis la brakon de la detektivo. Estas konstatite, ke Vellucci estis senarmila. Ankaŭ alia estis vundata, sed la detektivo asertas nur esti pafinta unufoje. La du policistoj havis arestordonon por Amendo Borghi, kiu kun helpo de K-doj povis fuĝi. Aliaj kvin estis arestataj. La cirkonstancoj montras al alia celo, ne nur al la aresto de Borghi k lia deportado. Ĉiel oni provokas la laboristojn, tiel ke ili ekagas defende k tio justigas (laŭ ĝenerala opinio) terurajn venĝagojn. Tiel la burĝpensema publiko estas timigata k la fina rezulto estos — jen la vera celo — amasa deportado de radikaluloj. En radikalaj rondoj estas flustrate, se iel ajn trovas sin eta ŝanco por la polico, la Unua de Majo finos kun sangofluo, kiel la lasta etapo al amasa persekuto k deportado de ĉiaj radikaluloj. La burĝa gazetaro "edukas" depost semajnoj sian legantaron al "spontana eksplodo de la popola kolero". La patriotaj ekssoldatoj anoncis jam nun la okupon de Union-Square, kie kutime la proletoj manifestadas. Kunpuŝiĝoj ŝajnas neeviteblaj. *INO-KOR, 1307.*

EL SOVETIO

Kooperativ-giganto

231 (Esp.-Servo.) Sep kooperativoj en Moskvo la 1-an de majo k. j. estas unuigitaj en unu Moskva Centra Kooperativo Laborista (Cerabkoop). Ĝi estas la plej granda kooperativo en tuta mondo. Membrojn ĝi nombras preskaŭ 1 milionon (982 140 — en Moskvo estas 2½ milionoj da loĝantoj). Akcia kapitalo estas 15 milionoj k 536 miloj da rubloj. Oni supozas, ke la spezo atingos en monato 75 milionojn k 536 milojn da rubloj. Ĝi havas 3250 vendejojn, 63 bakejojn, 450 manĝejojn k multajn aliajn ejojn k fabrikojn (ne forgesu, ke en Moskvo malmulte restis de ŝtata komerco k tute forestas la privata komerco).

Johano Palkin, Moskvo.

SENNACIULA LIBERPENSULA PAĜO

N-o 15 REDAKTAS LIBERPENSULA SEKCIO DE SAT N-o 15
Manuskriptojn sendu al: KURT HUBRICHT, Leipzig O 30, Mariannenstrasse 22. Sekretario de la Sekcio: KURT KLAPS, Danzig, Karpfenseigen 12.

KREMACIO EN BELGIO?

Kelkaj K-doj alilandaj petis al "La Materialista Ligo" fotojn k notojn pri kremaciejoj ekzistantaj en Belgio. Per peto de tiaj dokumentojn niaj korespondantoj faris al "nia kara k progresema patrio" honoron, kiun ĝi ne meritas. En tiu lando la katolika Eklezio estas ankoraŭ sufiĉe potenca por malpermesi la bruligon de niaj kadavroj, eĉ ĝi ne rezignas la grandan esperon rekonkeri sufiĉan potencon por nin bruligi antaŭ nia morto!

Tamen oni devas noti, ke la liberala partio ankaŭ estas respondeca pri la malpermeso de la kremacio, ĉar kiam ĝi regadis, ĝi nenion faris tiurilate.

Se ni estus patriotoj, ni hontus pri la deviga enterigo de la homaj kadavroj. Estas fakto pruvegita, ke la kadavroj, eĉ subtere, estas konstantaj minacoj por la sano de la vivantoj. Plie, oni devas pensi pri la drameca enterigo de homoj, kiuj ŝajnas, sed ne estas mortintaj! Kiom ofte oni devis remalfermi ĉerkojn? Kiom ofte fosistoj trovis skeletojn returnitajn en siaj ĉerkoj? Kaj kiom da tragedioj nekonataj supozigas la konataj! Certigo pri la morto ne ĉiam ekzistas, k la kuracistoj estas erarkapablaj!

Per la kulto dediĉata al la kadavroj oni povas mezuri la naivon de la kredantoj, kaj ankaŭ, pli vere, de la ateistoj honorantaj kadavrojn... La kadavro de homo, eĉ de iu famulo, ne plu estas la homo, tute kiel la kadavro de hundo ne plu estas la hundo. Ambaŭ nur estas organika materio putriĝanta, ne plu produktanta la spiriton, kiun ĝi produktis — ĝi ne plu estas sent- k penskapabla.

La senhonta ekspluatado pri tiu kulto trafe karakterizas la Eklezion. Unuparte ĝi proklamas, ke la esenca diferenco inter la homo k la hundo konsistas en la fakto, ke la homo havas k la hundo ne havas animon nematerian — k aliparte ĝi ankaŭ proklamas, ke por la homo la morto estas la apartiĝo de la animo k de la korpo... malestimenda! Ĉu el tio ne sekvas, ke dum homo kadavriĝas, ĝia animo (supozita) jam estas foririnta? Do, kiam la pastro — aŭ laŭ monpago, la pastroj! — ceremonias ĉirkaŭ homa kadavro — do senanimulo — ĉu estas malpli cinika komedio, ol se li ceremonius ĉirkaŭ hunda kadavro?

* * *

En Belgio, la malpermeso de la kremacio estas duoble absurda; ĝi ne rezultas de iu leĝo, sed nur de la religia tradicio. Antaŭ kelkaj monatoj, sinjoro Toskine (Tosquinet) (I) tre bone pruvis, ke la nura bazo leĝa pri l' afero, estas la dekreto de *Prairial'o*, jaro XII-a (de la franca revolucio), k en ĝi oni trovas nenion malpermesantan la bruligon de l' homaj kadavroj. Oni povas koleriĝi aŭ ridegi, sed fakto restas fakto: neniu leĝo malpermesas la kremacion, tamen la permeso dependas de leĝo farota...

Jam de longe la liberpensuloj burĝaj k proletaj postulas tiun leĝon: multnombraj societoj, vilaĝaj k urbaj konsilantaroj voĉdonis deziresprimojn: antaŭ kelkaj semajnoj, en la Brusela konsilantaro ankoraŭ okazis granda debato pri deziresprimo proponita de la konsilantoj d-o Marto (Marteau) k Brunfo (Brunfaut) — ambaŭ socialistoj — k Fukar (Foucard), maldekstra liberalulo. La deziresprimo estis voĉdonita kontraŭ la malplimulto klerikala k sendata al la parlamento . . . por dikigi la dokumentpakajon.

Nia legantaro scias, kion oni povas esperi de la burĝa k etburĝa parlamento. Tamen iun tagon la kremacio estos permesata en Belgio, kiel okazis en la ĉirkaŭaj landoj (Holando, Germanio, Francio). Sed eble oni devos pagi por sin bruligi — nur malpli ol nun (ĉar nun oni povas transportigi la kadavrojn al Parizo, aŭ alien, kie ekzistas kremaciejo, sed tio multe kostas). Tiel la permeso pagenda ne estos utila por la malriĉuloj. Tiu fakto substrekas, ke la klasbatalo ankoraŭ persistas ĝis post la morto.

Kio ajn estu, ni proletaj liberpensuloj konsekvencaj devas nepre disvolvi nian bataladon por la bruligo senpaga de l' homaj k bestaj kadavroj, ĝis ĝiaj lastaj konsekvencoj: la malapero de l' kadavrejoj. Sed tiel larĝigita, la problemo estas revolucia. Ĝia solvo postulas grandan klerigadon kontraŭreligian, do sciencan, ne fareblan en la kapitalista socio, ĉar la nura celo kapitalisma estas profito. Al ĝi estas tute indiferentaj la plej simplaj homaj problemoj. Tiu popolamasa edukado, profunda k larĝa, estas nur farebla en socio senklasa, havanta kiel bazon la laboron k ne la proprajon, kiel celon la vivon k ne la profiton.

Je la nomo de la *Materialista Ligo de Belgio*.
Emilo Chapelier (SAT-ano 9106), *Bruselo*.

NOVA FORTIKA BATALORGANO

Aperas nun la ĉiukvintaga ateista gazeto en ukraina lingvo "Vojovniĉij Bezvirnik" (La Batalema Senkredulo), organo de l' Centra Konsilantaro de l' Asocio de Batalemaj Senkreduloj Ukrainia, malmultekosta k poramasa (eldonkvanto: 50 000!).

Estas tre kurioza la fakto, ke *sen la interveno de iu ajn el la esperantistoj*, la redakcio mem faris sub la titolo de l' gazeto la surpreson "Oni korespondas esperante" (vidinte tion, sendube, ĉe ĉiuj aliaj ateistaj gazetoj).

Tio montras, ke *la uzado de esperanto jam estiĝas ia difinita tradicio en la rondo de l' proletaj ateistaj gazetoj*.

La provizora adreso de tiu gazeto estas: Redakcia *"Vojovniĉij Bezvirnik"*, Period. Sektor D. V. U., Sergskaja Ploŝĉadj, *Ĥarkov*. *V. Elsudo.*

"Malnovaj festoj kun nova titolo por ni ne estas necesaj"

Traleginte artikolon de iu K-do ("S-ulo" n-o 276) pri lia propono festi anstataŭ "Kristnaskfesto" — "Sunfeston", mi devas kontraŭdiri al tiu K-do.

Tia anstataŭigo ne estas akceptebla, ĉar laŭ mia opinio ĝi ne donos rezultojn por forpuŝi religian sensencajon el kapoj de malkleraj homoj.

Ni bone scias, ke sama anstataŭigo estis farita ankoraŭ antaŭe, kiam la persono de Kristo estis starigita interŝanĝe je Suno.

Por multaj "religiaj" homoj tia festo estas festo de manĝeguloj, ĉar la homaro ĝis tiu sezono ne havas ofte bonan nutradon — "plenumas faston". La naskiĝo de l' fasto estas kaŭzata de tio, ke homoj, atendinte finon de l' vintro, ŝparis nutrajojn k, kiam la tago komencis pligrandiĝi ("kreskis Suno") k devis baldaŭ alveni printempo, ili ĝojis pri tio. Tial la komenco de l' pligrandiĝanta tag-periodo estis deklarata kiel festo, kiam oni ne plu bezonis ŝpari nutrajojn.

Dum nuna tempo, kiam provizado je loĝataj lokoj (kompreneble ne en sovaĝa Afriko, Azio aŭ Aŭstralio) estas pli bona ol antaŭe — ŝparado de nutrajoj fariĝas ne-necesa k kontraŭ tia tendenco — tendenco de malbona "ŝparema" nutrado ("plenumado de fasto") estas celita la bato de nia sendia agitado.

La batalo kontraŭ religia absurdo laŭ mia opinio povas fariĝi ĉefe per ekonomiaj entreprenoj (mi ne forgesas k ne diras, ke ni ne devas klarigi, agiti ktp.).

En Sovetio enkonduko de l' kvintaga seninterrompa semajno jam faris grandan paŝon al nuligo de religiaj festoj ("dimanĉoj") — ĉar ĉiu laboristo, pli vere, la kvina parto de l' tuta laboristaro, ĉiutage ripozas, k ripoztago por ili estas jam festo — ilia "dimanĉo" (se oni povas diri tiel).

Tia entrepreno malhelpas jam "prepariĝi al festo", ĉar homo okupata per laboro ne pensos pri fasto k pri

TRA ESPERANTIO

La X-a Kongreso de F. E. O.[1] en Sankta Dionizo (St. Denis)

19.—21. aprilo 1930

La malfermon de l' kongreso antaŭiris vesperfesto aranĝita de la loka lab. esp. grupo en S. Dionizo, je 19. aprilo, kun muzikprezentoj, kantado, deklamoj, teatrajo unuakta en esp-o tre lerte ludita de dionizaj K-doj k propaganda parolado de K-do M. Ru (Roux)-Lyon. La 20-an okazis la malfermo de l' kongreslaboroj. 65 Gek-doj ĉeestis, kiujn salutis reprezentanto de la urbestraro. 27 grupoj estis reprezentitaj; partoprenis ankaŭ 2 anglaj, 6 germanaj, 1 pola, 1 hungara Gek-doj. La raportoj de l' estraro post vigla k larĝa diskuto estis unuanime aprobataj. La financa situacio estas bona. Oni decidis ne plialtigi la prezon de l' Kurslibro, restarigis la Prolet - Informservon, kiun prizorgos de nun K-do Kaiser, Parizo, helpata de kelkaj K-doj el Pariza regiono. K-do Rober raportis pri la perletera kurso, en kiu lastjare partoprenis ĉefe legantoj de la jurnalo "Monde". Rilate al komuna afiŝo kun SAT oni decidis atendi solvon de l' afero ĉe la Londona SAT-Kongreso k nur en okazo de nesolveblo mem efektivigi projekton. La instruado de esp-o okupis larĝan lokon en la debatoj. Rezulte oni decidis krei komisionon, kiu laboru en la direkto: konservi la ĝisnunan Kurslibron (laŭ gramatika metodo) sen gravaj ŝanĝoj k krome krei lernolibron laŭ rekta metodo, en kunlaboro k interkonsento kun SAT, kiu intencas eldoni plibonigitan, plilarĝigitan "Petro"n. Propono de l' grupo Ŝampinji (Champigny) krei monatgazeton anstataŭ la nuna Bulteno estis malakceptata. Tiu demando estos priparolata en la Bulteno por diskutado en ĉiuj grupoj. La venontan kongreson invitis Nanci k Bruselo. Gvidrezolucio *unuanime* akceptita, en la fino, de l' kongresanoj, akcentas la neceson konservi la supertendencan klasbatalan karakteron de l' asocio k esprimas sin klare k firme kontraŭ ĉiaj skismaj tendencoj.

La 20-an vespere okazis vinregalo de l' urbestraro al la kongresanoj samtempe kun german-francaj sportuloj k junular-delegitoj, ĉe kiu post la urbestro parolis la komunista deputito k urbkonsilanto Dorjo *(Doriot)* pri nia movado. Li akcentis la seriozajn servojn, kiujn jam hodiaŭ donas lab. esp-istoj al la revolucia afero per internacia interligo, sed rimarkigis aliflanke, ke la scipovo de esp-o estas *privilegio de elito* k ke la problemo ne povas interesi la larĝajn laborist-kamparanajn amasojn, ke la eblo lerni esp-on ne ekzistas por tiuj amasoj antaŭ la tago de l' granda Proletara Revolucio. K-do M. Ru (Lyon) respondis trafe al Dorjo, atentigante pri la grava rolo de l' esp-istoj en la servo al la rusa revolucio k konstruado de l' socialismo. La impreso je la preskaŭ 200 ĉeestantoj estis granda, lernolibretoj disvendiĝis rapide, la parolojn de Ru finis la "Internacio" ekkantata de l' ĉeestantaj esp-istoj, kiun kunkantis la diversnaciaj neesp-istoj sialingve.

La Kongreso estis subtenata de la dioniza urbestraro larĝe, per monsumo de 500 frankoj, senpaga disponigo de l' salonegoj k ornama materialo (standardoj ktp.). La dionizaj esp. K-doj tre bone plenumis la organizajn laborojn. Kolekto por "Esp-ista Traktoro" rezultigis sumon de 105 frankoj, kvankam la kolekto komenciĝis iom malfrue, kiam estis jam foririntaj multaj kongresanoj.

[1] Fédération Esperantiste Ouvrière = franclingva LEA.

---

preparo al "proksimiĝanta" manĝegado, sed li regule devas nutradi sin.

Se mi devas paroli pri klerigaj rimedoj kontraŭ manĝegado k festaj diboĉoj, — niaj kluboj plene ĉiam okupadas laboristojn en tiuj tagoj.

Eble, ke parto de pli maljunaj, tre religiemaj homoj ne vizitas niajn klubojn en tiuj tagoj, sed por ni estas pli grave labori k klerigi ne tiajn homojn, kiuj "rigardas jam en tombon", sed fundamentajn amasojn de l' laborularo. *J. Korĉagin, Taganrog* (Sovetio).

ESPERANTO KAJ RADIO

Mi bone komprenas, ke la radioinstitucioj ne aranĝas pli multe da esp. disaŭdigoj, se la intereso ne estas pli granda ol montras la enketo iniciatita en "S-ulo" (n-o 284). El 4000 legantoj nur respondis sume 14 K-doj el 7 landoj. (El iliaj raportoj ni konstatis, ke plej aŭskultataj estas la stacioj Leningrado k Moskvo [937 m].) Nun mi pli klare vidas, kial la sovetiaj sendstacioj iom post iom ĉesas dissendi esp-e. Oni ja ne aranĝas disaŭdigojn por tiom malmulte da aŭskultantoj. Aliflanke mi bone scias, ke troviĝas pli multe da radio-aŭskultantoj inter la legantaro, ekz. la lab. esp. grupo de Frankfurt decidis subteni la proponon pri radio-rubriko (laŭ raporto en "S-ulo"), same la K-doj De Bruin k H. Simon, sed ne unu vorton mi ricevis de ĉi lastaj. Kompreneble ni post la rezulto de l' enketo ne povas postuli radio-rubrikon. Mi dankas la respondintojn k petas pardonon de ĉiuj, kiujn mi tedis.

H. Nilsen (11 082).

Aldono: La respondintaj al la enketo K-doj estas el Sovetio, Svedio, Latvio, Rumanio, Francio, Ĉeĥoslovakio, Danio.

EL NIA LETERARO

1.

"Los Angeles (Kalifornio, Usono), 20. 3. 1930. — Mi tre volonte skribus al via tre lerta k batala ĵurnalo jam de longe antaŭe, sed bedaŭrinde mia kapo estis okupata per batalo por la vivo, tial estis malfacile pensi k skribi pri batalo ĝenerale. Kiel vi eble scias, ni havas nun tre malprosperan tempon; en nia urbo estas ĉ. 125 mil senlaboruloj, k mi ankaŭ apartenas al tiu granda armeo. Kiam mi havas laboron, mi havas energion k kuraĝon por verki k fari diversajn indajn laborojn. Sed kiam mi ne havas laboron, mia kapo estas okupata per pensoj pri serĉado de laboro. Kiam mi do renkontas nian lertan k estimatan K-don P. P. Christensen, mi ree gajnas la kuraĝon k forgesas pri ĉio malbona. Li ja faras tre multe por disvastigi esp-on, nian noblan idealon . . .

"De kiam K-do Christensen organizis la kursojn, nia esp. familio kreskis de malgranda grupeto al *kvindek*-ana grupego-klubego. Ni nun havas ĉi tie plurajn kursojn, kie oni instruas esp-on. En tre proksima estonto ni povas esperi havi eble la plej grandan esp. klubon de l' okcidenta duono de Usono . . . S-ro Ŝerer (Sherer) havas ĉi tie tre grandan esp. kurson en unu el la plej grandaj altlernejoj k estas pagata de la lernejestraro . . . *L. S., Br.*"

2.

"Kompreneble ne ĉiu persono povas akiri bonan bibliotekon, tamen kelkajn librojn ĉiu esp-isto devus havi... Kiam mi demandis: ĉu vi legis ĉi tiun aŭ alian libron? oni respondis: — ne. "Sed kion do vi legis?" "Preskaŭ nenion mi legis", oni respondis. Tia afero estas tre malbona! Trastudi kurslibron "Petro" ankoraŭ ne signifas esti bona esp-isto. Antaŭ ĉiu samideano ankoraŭ estas alia tasko: — propagandi nian lingvon, disvastigi k plifortikigi ĝin. Saman rimarkon oni povas fari pri abono al "S-ulo"...

K. D. (13 302), Rostov, Sovetio."

3.

"San-Paŭlo (Brazilio), 29. 3. 1930. —... La kompatinduloj, kiuj ankoraŭ ne konas esp-on, kredas, ke ili parolas kulturan lingvon, k mokas pri la esperantanoj, kiuj pretendas uzi la internacian lingvon eĉ por la plej delikataj sentesprimoj, same kiel la sovaĝuloj eble ridas, aŭdante, ke la blankulo volas per (kiel ŝajnas al ili) simpla tuba bastono mortigi beston 300 metrojn distancan. Sed se la blankulo ekpafas, tuj la ekkrako k la falanta besto okulfrape elmontras al la sovaĝuloj ilian eraron, dum bedaŭrinde por elmontri la taŭgecon de esp-o al skeptikulo oni devus igi lin ellerni k sperti ĝin, k tio ne estas tiel facile atingebla... *SAT-ano 15 515.*"

4.

"... Mi proponas rezervi en la korespondada paĝo de "S-ulo" anguleton por neesp-istoj. La lokaj esp-istoj transskribus nacilingve tiujn anoncojn kun jenaj klarigoj: "Ĉiuj, kiuj deziras interrilati kun alilandaj prol. esp-istoj, skribu mem nacilinge leteron, poste transdonu al loka esp. grupo, kiu post traduko sendos la leteron al adresato." Oni afiŝus tion en laboristaj ejoj, tiel instigante multajn lerni esp-on. Kompreneble la perantoj devus esti fidindaj k nepre respondi al ĉiu skribajo de neesp-istoj... Kion aliaj K-doj pensas pri tio?

Konĝiu (15 973), Belgio."

RAPORTO PRI SOCIALISMA KONKURADO

Responde al alvoko de K-do Tilin-Leningrad en januaro k. j. mi akceptis partopreni socialisman konkuradon. Mi starigis taskon, interligi almenaŭ 10 laborist-kolektivojn kun sovetiaj laborist-kolektivoj. Per helpo de kelkaj Leipzig-aj K-doj ni ja atingis tiun celon, sed ni ne superis ĝin. Aliflanke mi konstatu, ke denove sovetiaj Gek-doj ne respondis, kvankam ili unue proponis korespondadon. Plej kontenta mi estas, ke mi sukcesis interligi malliberulon kun sovetiaj lokoj. Mi ne povas neciti, ke dum la du monatoj de konkurado mi instruis esp-on al 19 Gek-doj, kiuj senescepte plej diligente lernis. La kurso korespondas kolektive kun Gek-doj en diversaj lokoj sovetiaj. Kelkaj kursanoj jam aliĝis al LEA.

O. Bässler.

Ankaŭ hispaniaj K-doj monkolektas por "Esperantista Traktoro"

En "S-ulo" n-o 284 K-do Demidjuk alvokis tutmondajn K-dojn kontribui al monkolektado vigle organizita de l' sovetiaj esp-istoj, cele aĉeti traktoron "Laborista Esperantisto" donacotan al iu el kolektivaj kamparmastrumoj de Sovetio. Ĉi tiea en popoldomo kunvenanta "Grupo Laborista Esperantista" jus kolektis tiucele 41 pesetojn, de mi jam senditajn al K-do R. Lerchner en Leipzig je la konto de CK SEU por la esp. traktoro, k ni promesas daŭrigi la agitadon en Hispanio por tia monkolektado, por malsukcesigi la kontraŭsovetiajn intencojn de l kapitalistoj.

Grupo Laborista Esperantista en Madrido "Lumas" (14 255).

HAVIGU AL VI PESILON

Ofte oni povas legi plendojn en "S-ulo" de redaktoro, administranto aŭ iu ajn K-do, ke ili devas pagi punafrankmonon al la poŝtisto pro nesufiĉe afrankitaj sendaĵoj. Ĉiu K-do, kiu sendas leteron aŭ presaĵon en- aŭ eksterlanden, devas antaŭ la ekspedo certigi sin en poŝtejo aŭ ĉe pesilhavanta K-don, ke li ne kaŭzas ĉagrenon al la ricevonto.

Per pesilo, kiun mi aĉetis antaŭ 20 jaroj, mia edzino, najbaroj k mi mem jam evitis multajn malagrablaĵojn. Mi konsilas al K-doj, kiuj multe korespondas, nepre havigi al si pesilon, k ankaŭ la edzino bezonos ĝin por siaj varoj. Tiuj, kiuj ne volas aĉeti, almenaŭ kontroligu ĉe la poŝto la pezon de siaj sendaĵoj, por ke neniu plu havu okazon plendi pri punpago.

M. Häckel (1162).

ĈE LA INSTRUISTOJ

Laŭ enketo aranĝita inter la geinstruistaro de "Kunlaborado" (IALA) rezultas, ke ekzistas en 55 landoj pli ol 5000 esperantistaj geinstruistoj (kalkulitaj estas nur la profesiaj personoj, ne ekz. esp. instruantoj).

La de l' Esp. Instruista Asocio (TAGE) iniciatita korespondado inter lerninfanoj per esp-o etendiĝis ĝis nun je 52 klasoj aŭ lernejoj el 13 landoj; la laboron partoprenas 88 instruistoj el 20 landoj.

Suplemento al la adresaro en Jarlibro

(Tiu ĉi nomaro ne estas por korespondemuloj)

(Dua parto. 8-a daŭrigo. Vidu n-on 284/91)

Ebenfurth (Aŭstrio)
4491 _Sonnabend A._, Neubaustr. 3/162, laboristo.
Epinay (Seine, Francio)
15987 _Boulangeat Etienne_, rue de l'Yser, vitristo.
Erlangen (Bavario, Germanio)
16177 _Grosshäuser Karl_, Schenkstr. 8/1, lignaĵisto.
Essen (Germanio)
16271 _Kutscheid Hermann._
16270 _Levi Leo_, Gerlingstr. 6, kontoristo.
16267 _Richter Maks_, Eiserne Hand 6, masonisto.
Frankfurt a. Oder (Germanio)
16275 _Fritz Wilhelm_, Neuer Markt 27, laboristo.
Freiburg i. Br. (Germanio)
16128 _Rindfleisch Werner_, Annaplatz 4, pentristo.
Freital (Saksio, Germanio)
16056 _Grossmann H._, Poisentalstr. 83, Deuben, mekan.
15975 _Köhler Alfred_, Poisentalstr. 79, N., seruristo.
16057 _Walter Richard_, Mühlenstr. 8, Deuben, stancisto.
Fürth (Bavario, Germanio)
16182 _Reim Fritz_, Damaschkestr. 30, komercoficisto.
Génève (Svisio)
16183 _Bailly Gustave_, rue de St. Jean, manlaboristo.
16065 *_Dupré Johanino_, Rampe de Perly, kudristino.
16185 _Stampfli Emile_, rue des Usines 20.
16184 *_Vuille Louise_, Chêne Bougeries 30, horloĝistino.
Göteborg (Svedio)
16250 _Andersson Sven_, Kungsladugårdsg. 11.
16248 _Hellsberg Alf_, Kaponniergatan 2, tipografisto.
16257 _Johansson Claes_, Myntgatan I. D. F., 8.
16244 _Rask Gustav_, Ejdergatan 8, tajloro.
16249 _Unger Rickard_, Kämpegatan 16, tipografisto.
Graz-Eggenberg (Aŭstrio)
15991 _Steinglauber August_, Eckertstr. 4, fervojisto.
Gross-Schönau (Saksio, Germanio)
16013 _Sommer Julius_, David-Goldberg-Str. 36, teksisto.
Haarlem-N. (Nederlando)
16341 *_Koops W._, Meidoornplein 2.
Halifax (Britio)
16340 *_Wilson E._, 24 Rochdale Rd., Triangle.
Halle (Germanio)
16258 *_Thielemann H._, Schmiedstr. 26/1 1., lernantino.
Hamburg (Germanio)
16121 _Hofmann Artur_, Kastanien-Allee 25/1, 4.
14597 *_Land Emma_, Hornkamp 20.
Hamilton (Ont., Kanado)
16329 _Hristoff Boris_, 390 Sherman ave., N.
Hensies (Belgio)
15973 _Congin Pietro_, 838 rue des Chèvres.
Höganäs (Svedio)
16124 _Johansson F._, Stenbocksgatan 2, lokomotivisto.
15997 _Nilsson Harald_, Smedjegatan 3, ladisto.
Hückelhoven (Germanio)
15985 _Peters Erich._
16333 _Rosenauer Alois._
15986 *_Schade Alice_, Jägerstr. 57, Schaufenberg.
Ĥarinka (Sovetio)
16213 _Kurin Petro N._, laboristo.
Ĥarkov (Sovetio)
16234 _Bajdebura Paŭlo_, Artem 54, studento.
15998 _Borisov N._, str. Libkneĥt 46, kv. 7.
16236 _Ĉajkovski Andreo_, Artem 54, studento.
16235 _Jigajlo Bazilo_, Artem 54, studento.
16306 _Pankov A._, Snamenska str. 7, kv. 1, studento.
16233 _Tereŝĉenko Kalenik_, Artem 54, studento.
Ilford (Essex, Britio)
15971 *_Veness_, Staines Road 29.
16163 *_Veness Beatrice_, Staines Road 29.
Ivanovo-Voznesensk (Sovetio)
16251 _Duŝakov Paŭlo_, Peski 52, laboristo.
16252 *_Egorova I. F._, Pograniĉni per., Ĵakt. 31, kv. 8, teksistino.
16254 _Panin Vasilio_, Socialistiĉeska 1/2, lernanto.
16253 *_Sokolova N. N._, ul. Ermaka 36, teksistino.
Kamenskoje (Sovetio)
16310 _Borodin V._, Verĥn. kol. kv. 18 d. N. 10, teknik.
Käpylä (Finnlando)
15744 _Mäntynen Ahti_, Pellervontie 17, ĝardenisto.
Kazatin (Sovetio)
16198 *_Melnik Halino_, Novosvetskaja 3, studentino.
Kerĉ (Sovetio)
16265 *_Grineva T._, Sverdlova str. 3, maŝinskribistino.
Kinelo ap. Samara (Sovetio)
16064 _Oĉapovskaja A._, Kazennij d. 48, kv. 5.
Kineŝma (Sovetio)
16200 _Krjukov V._, 2-a Alekseinskaja sl. 75, elektromunt.
Kiev (Sovetio)
10104 _Ĝagarjanc_, Kostjolna 9/1.
16314 _Ivanĉiŝin V._, Nikolska sl. Pr. 1, Maja 31.
5577 _Kozloviĉ_, str. 25 Oktrjabrja 2, Okrbur.
Koĉkurovo-St. Turdaki (Sovetio)
16155 _Kaftajkin Polikarp_, instruisto.
Koĥma (Sovetio)
16212 *_Bobrova A. A._, poselok Krasnaja zvezda, maŝinskribistino.
16203 _Ĉervjakov A._, Je la Nomo de Dunaev, gravur.
16208 _Kluĥin M. K._, st. Oĥotnickaja 11, laboristo.
16214 _Martinov A. P._, poselok Novaja Ljubiŝka st. Krasnougonaja 21, kontoristo.
16210 _Sokolov N. P._, Oktjabrskaja 30, kontoristo.
16207 _Strunnikov V. V._, st. Krestjanskaja 35, lernanto.
16215 _Suĉkov A. K._, Pervomajskaja 65, kontoristo.
16204 _Suĥov P. E._, servisto.
16205 _Taraburin F. V._, Krasnij Oktjabr. str. 4, d. 23, majstrohelpanto.
16216 _Ugrjomov F. I._, str. Ivanovskaja 24, elektristo.
Kokand (Sovetio)
16202 _Artemovskij Mikaelo_, Pangazlik 23, studento.

(Daŭrigota)

MALGRANDAJ NOTOJ

Korespondado

Multon oni skribis en "S-ulo" pri korespondadaj mankoj, sed la legantaro ne sufiĉe reeĥis. Jam du jarojn mi serĉas korespondantojn en eksterlando. Kelkfoje mi interrompis la serĉadon, sed rekomencis post kelka tempo. Miaj klopodoj estis senrezultaj (respondis apenaŭ 20% k el ili preskaŭ ĉiuj rifuzis korespondi aŭ konsentis ial ne plenumante la promeson). Do mi serĉis adresojn en Jarlibro petante trovi por mi nacilingvajn korespondantojn! Al tio min venigis nerespondemo de anoncantoj. Miaopinie tiu ĉi nenormalajo estas nepre forigebla. Nur la SAT-anoj konsentu respondi al ĉiuj k la redakcio ne akceptu anoncojn necertigitajn per subskribo de iu SAT-ano. Tio malebligos al personoj, similaj al P. Epifanovich trompi kredemajn korespondemulojn (el nia urbo sendis al li almenaŭ 5 p.). Ĉu tio estas farebla?

13 794, Ivanovo-Voznesensk.

La plendojn kontraŭ K-do Epifanoviĉ pro nerespondado al korespondajoj esploris la Novjorka SAT-rondo, kiu konstatas, ke K-do E. ne estas membro de tiu rondo, sekve la rondo ne respondecas pri lia agado. Al la sekretario de l' rondo respondis K-do E., ke fizike al li estas neeble tuj repondi al ĉiuj sendajoj, sed ke li ĉiudimanĉe respondas kelkajn PK aŭ leterojn.

ĈE LA NEŬTRALULOJ

De 18./21. aprilo okazis en Le Havre la nacia kongreso de l' neŭtralaj francaj esp-istoj. Partoprenis delegitoj de 13 federacioj k de 126 grupoj, ankaŭ reprezentantoj de l' angla, germana, pola k svisa asocioj. Okazis oficiala akcepto ĉe la urbdomo. Dum finbankedo s-o Morguet, reprezentanto de l' Instruministerio, certigis al la kongresanoj sian subtenon.

S-ro Tib. Morariu planas en julio (post la datrevenaj festoj por Andersen) aranĝi 12-tagan esp. somerkurson en Danio (Odense). La instruo okazos laŭ Ĉe-metodo.

En Bulgario la ĝenerala poŝtdirekcio rekomendis favore esp-on al la poŝtoficistaro k invitis ĝin al partoprenado en kursoj. La direkcio subvencias jam esp. kurson en Sofio.

La konata muzikkomponisto k kreinto de l' muziko por la esp. himno "La Espero", barono F. de Ménil, mortis la 29. 3 en aĝo de 67 jaroj en Neuilly s. Seine.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

E. Drezen, Esperanto. Lernolibro por ruslingvanoj. Kontrolita de Lingva Komisiono de SEU. 2-a eldono. Eld. Ŝtata Eldonejo, Moskvo, Leningrad 1930. 112 pĝ. Form. 15×22 cm. Prezo 90 kop.

Tiu ĉi libro konsistanta el 2 ĉefaj partoj: gramatiko k praktika ekzercaro (frazaro, ekzercaj tekstoj), k finiĝanta per esp.-rusa vortareto por uzo de l' libro, estas lerte adaptita al la sovetiana ideologio. La tekstoj ankaŭ estas sufiĉe variaj. Ne tro ampleksa, la gramatika parto tamen estas sufiĉe detala por elementa lernolibro. Kial oni konservis apud "Internacio" la formon "Internacionalo"? Ankaŭ "lastuloj" (p. 89) estu anstataŭota per "lastaj" en noveldono. "Mitingo" ne estas esp. vorto. Kelkaj preseraroj devus esti evititaj en intereso de la lernanto. La apero de l' dua eldono pruvas, ke la verko trovis aĉetantojn, kion ĝi, ĝenerale, meritas. *N. B*

D-ro Rob. Trögel, Esperanto kaj Kulturo. Individuo, Popolo, Homaro. Tradukis J. Schröder, Marbach. Eld.: Heroldo de Esperanto, Köln, 37 pĝ. Form. 14×20 cm. Prezo: 0.90 mk. g.

Tiu ĉi broŝuro estas pravigebla en germana lingvo kiel propagandilo inter germanaj naciistoj, kies kontraŭdirojn al esp-o ĝi refutas. Sed esp-a traduko ŝajnas al mi nepravigebla, ĉar la originalo verkiĝis tro speciale por la spiritostato de germana burĝo. La lasta ĉapitro pri "esp-o k homara evoluo" estas iel trafa; sed estas ignorita, kompreneble, la klasa problemo. La traduko estas bona. *N. B.*

Albert Thierry, Le Révélateur de la Douleur (La Malkovranto de la Doloro). Eld.: Librairie du Travail, 17, r. de Sambre & Meuse, Paris 10-e. 418 pĝ. Form. 14×19 cm. Prezo: 20 fr. fk. Franclingva.

Estas la verko de revolucia poeto, tragedio, lirika dramo. La aŭtoro forlasas kelkfoje la prozan formon k fordoniĝas al liberaj versritmoj. Agitiĝas en la dramo ĉiuj klasoj de socio. Kvankam pentrita en 1901/06, ĝi prezentas hodiaŭ ankoraŭ aktualon. Du viroj, unu — rigora, logika anarkisto, la alia — juna sentema, malkvieta artisto trapasas la "rondojn de l' doloro": ĉe la artistoj, potenculoj, scienculoj, riĉuloj, malriĉuloj, sklavoj, prostituitoj, infanetoj, revoluciuloj. Profunde pensiga, ribeliga verko.

M. Chambelland, Vers un nouveau Congrès d'Amiens (Al nova kongreso de Amien). Eld.: Librairie du Travail, 17, r. de Sambre & Meuse, Paris 10-e. 32 pĝ. Form. 13×18 cm. Prezo: 0.75 fr. Franclingva parolado farita ĉe 5-a Kongreso de revol. sindikatoj (CGTU). Enkonduko de P. Monatte.

L. Trotsky, La défense de l' USSR et l' Opposition (Trocki, La defendo al USSR k la opozicio). Eld.: Librairie du Travail, 17, r. de Sambre & Meuse, Paris 10-e. Januaro 1930. 61 pĝ. Form. 11½×18 cm. Prezo: 3 fr. Franclingva.

NIA POŜTO

13 286. — WIR-artikolo sendiĝis jam antaŭ pluraj semajnoj al presejo. Tamen material-abundo malpermesis pli fruan enmeton.

3409. — Atentu la "Jun. Paĝon" en venonta n-o.

15 237. — Ni rezervas vian versaĵon por "La Lern.".

15 367. — Via skizeto certe aperos. *Red.*

Fredin (Svedio). — Ni faras escepton. Estonte skribu vian adreson preslitere. *Adm.*

KORESPONDADO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0.80 mk. g., ĉiu plia linio 0.50 mk. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago. L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, kĉl = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo. Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis

AŬSTRIO

— Mi serĉas K-d(in)on prefere negermanan por komuna faldboat-vojaĝo. Interesuloj demandu tuj detalojn de K-do A. Teufelsbrucker, K.-Marx-Str. 32, *Linz a. D.*

GERMANIO

— 12 Kursanoj (tramistoj) serĉas koresp-adon kĉl, PI, bfl. Skribu al: K-do Hans Pillekamp, Ahnfeldstr. 21, *Düsseldorf.*

HUNGARIO

— Dekdu laboristoj diversprofesiaj koresp. kĉl. Gek-doj, por ekzerci la lingvon. Adr.: Miĥaelo Srverle, *Oroshára,* Stöllö 209. — Resp. garantiata.

LITOVIO

K-do Julis Kaĉinskas, Sakalausko gve. N. 6, Ŝiauliu Ap., *Radviliŝky,* nur kun esp-istinoj por interamikiĝi. Mi estas 38 j. fervojisto, nova esp-isto.

POLIO

— Grupo de gekomencantoj koresp. kĉl. Adr.: Jan Lisiecki, ul. Wiznera, 12, *Lodz.*

— Grupo de 20 geep-istoj koresp. kĉl, krom Sovetio. Resp. garantias 13 529, 10 750. Adr.: Stowarzyszenie Esperantistow "Laboro", Zachodnia 66, *Lodz.*

SAT-anoj
En viaj korespondajoj al la Administrejo ĉiam citu vian membro-numeron

SOVETIO

K-do N. Karpenko (instruisto), Novoselica 22, *st. Konotop*, Ukrainio, kĉl, L, PI, esp-aĵoj, precipe kun instruistoj, inkluzive kun instruistoj por manlaboro. Resp. garantiata.

K-do D. Nikolaev, str. Pavlunovskogo 10, *Ufa*, pri turismo k foto. Interŝ. abonojn de iu il. esp. aŭ nacilingva ĵurnalo kontraŭ ruslingva. Antaŭe sendu proponojn.

K-do V. Ĵarikov, Agropunkt, st. *Saltov*, Ukrainio, kĉl, pri ĉ. temoj.

K-do Viktor Poliŝtatov k K-dino Tasja Bondarenko (17 j.), kĉl, pri ĉ. temoj, L, PK (kun radioamatoroj). Resp. garantiata. Adr.: ul. Sverdlova 13 per. N. 26, *Taganrog*.

K-do A. Ŝeremuk (22 j. laboristo), Krasnaja Sloboda, Vygonnaja 32, *Kazan*, kĉl, pri ĉ. temoj.

K-do K. A. Borisov, Bratskaja 10/26, *Astraĥan*, pri sporto k fotado kun anglaj k usonaj K-doj. Interŝ. ĵurnalojn k fotojn. Ĉiam resp.

K-dino Larisa Sapelnikova (juna baletistino), Bogatogo 17, Peresip *Odessa*, pri arto, sporto k politiko, L, PK, PI. Resp. certa.

— Junaj K-dinoj koresp. kĉl, L, PK, PI, il. ĵurnaloj: Vasiljeva Ŝura, Feldman Mara, Talanova Klavdia, Levenŝtejn Tanja, Grinĉevskaja Lusja, Ŝakoviĉ Katja. Adr.: Komsomolskaja 61, ŝkola 28, *Odessa*.

K-do Joh. Isaenko (inĝeniero), *Gubaĥa, Permskoj dorogi Koksostroj*, pri div. temoj, aparte pri temoj de koksobenzolfabrikado.

Adresŝanĝo. — K-do Viktoro Strijak (5634) loĝas nun: *Ĥarkov*, Ivanovka Kopilovskij pereulok 12.

— Fervojistoj de stacio Ufalej, Perma fervojo interŝ. opiniojn kun fervojistoj ĉl. pri fervojistaj, MOPR-aj k sendiulaj aferoj. Adr.: *Stancija Ufalej*, Permskaja ĵeleznaja doroga jaĉejka esperantistov, konduktorskije komnati. Dvojeglazovu V.

— Grupo de infanoj koresp. kun infanoj L, PK, PI. *Leningrad*, V. O., 13 linia, 14, 75 Infan-domo al K-dino Al. Tereŝĉenko.

K-do R. Vinnik, Babuŝkina, 42, *Astraĥan*, kĉl, pri ĉ. temoj.

K-dino Firfarova Aleksandrino, *Leningrad*, Elagin Ostrov, daĉa n-o I, kv. 7, kĉl pri div. temoj.

K-dino Bilĉinskaja Valentina, *Leningrad*, Korpusnaja ul., 18, kv. 11, kĉl pri ĉ. temoj.

K-do Aleksandro Ŝmakov (tornisto), *Leningrad*, M. Posadskaja, 10/1, kv. 7, pri ĉ. temoj kĉl.

Gelaboristoj! ĉiuj profesioj, se vi volas korespondi kolektive kun fabrikoj, skribu laŭ adreso: *Leningrad*, ul. Skoroĥodova, 25, kv. 38, al Eŭgeno Bilĉinskij, vi estos kunligitaj laŭ via deziro.

Esp-a rondeto ĉe muzik-lernejo koresp. kĉl, *Leningrad*, 1-a Krasnoarm., 14, kv. 11, 2-a Muz. ŝkola al K-dino Samojlova A.

K-do Bogdanoviĉ V. (teknikisto), *Leningrad*, Sr. Koltovskaja, 9, kv. 1, kun trikotaj-ŝtrumpaj gelaboristoj.

SVEDIO

— 2 svedaj K-doj koresp. kun gekstereŭropanoj pri div. temoj. Adr.: Eric Fredin aŭ N. Hansson, "Kronan", *Gumarstoy*, aŭ A. Magnusson, *Bjuv*.

ENHAVO:

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)